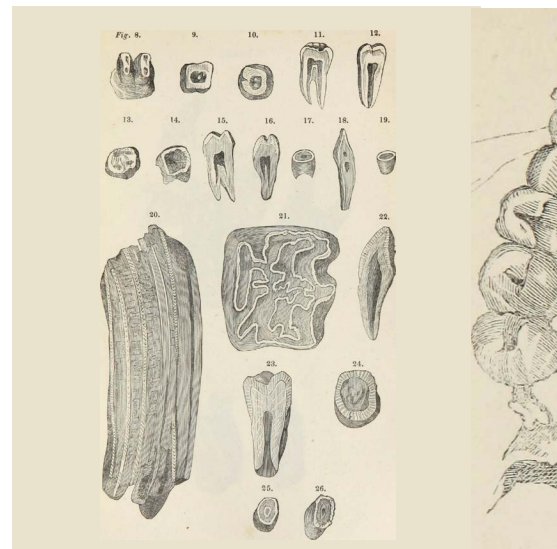
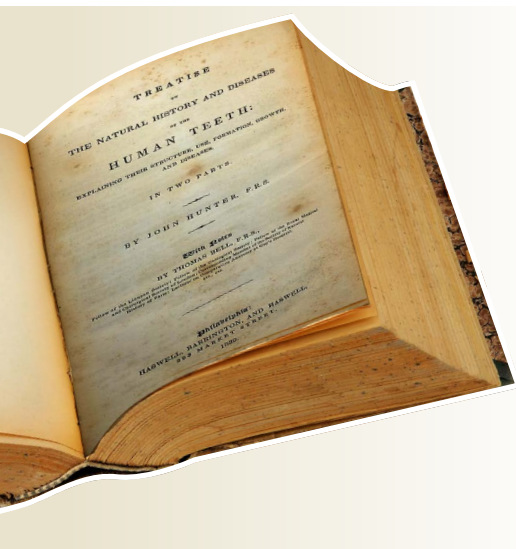

John Hunter, pare de la cirurgia científica a l'Anglaterra del segle XVIII

L'odontologia anglesa del s. XVIII no avançava tan ràpidament com al continent europeu. El gremi que havia conglomerat els barbers i els cirurgians des de 1540 es va dissoldre en el moment que els cirurgians es disgregaren formant la Surgeons Company, que posteriorment donà lloc al Royal College of Surgeons of England. Fins aleshores, un mateix individu podia afaitar, fer exodòncies dentals o sagnies. Aquest és un dels principals motius pels quals es produeix una diferenciació entre els tres grups:

- **Arrencaqueixals:** Terme assignat als antics barbers que intentaren millorar la seva situació associant-se amb els cirurgians.
- **Dentistes:** Sembla que l'origen d'aquest terme és francès, i així es començaren a anomenar determinats membres.
- **Operadors de dents:** L'integraven aquells que practicaven tot tipus de pràctiques odontològiques.

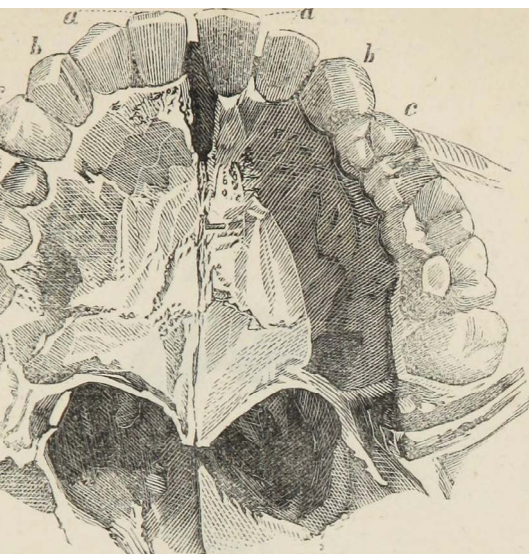
Alguns autors de l'època van ser Thomas Berdmore, amb l'obra *Treatise on the Disorders and Deformities of the Teeth and the Gums* (1740-1785). Berdmore, malgrat que fou el dentista del rei Jordi III, no despuntà per fer grans aportacions en el camp de l'odontologia, i fins i tot mostrà ambigüitats a l'hora de desenvolupar temàtiques, com la manera de corregir les dents mal alienades.

Però si un anglès destacà en els anys de la medicina anglesa és John Hunter (1728-1793), conegut com el pare de la cirurgia científica. Aquest escocès fou el petit de deu germans. A l'edat de tretze anys es quedà orfe de pare, i per causa de la precarietat econòmica que patia la seva mare tingué uns estudis molt rudimentaris. Després de treballar com a fuster amb el seu cunyat, decidí viatjar a Londres, on el seu germà William, deu anys més gran que ell, havia aconseguit un cert renom com a anatomista i tocòleg i fins i tot havia fundat una escola d'anatomia per a cirurgians. D'aquesta manera,

als 20 anys, John Hunter s'endinsà en el món del bisturí. Durant els dotze anys que treballà amb el seu germà es calcula que va assistir a la dissecció de més de 2.000 cadàvers. El seu interès era clar: compregué que el coneixement sobre l'origen i el desenvolupament de les malalties passava per entendre la natura i la funció dels teixits sans.

El 1767 és nomenat Fellow de la Royal Society, i el 1768 se li concedí el diploma de membre de la Surgeons Company. Va ser fundador del Lyceum Medicum, societat creada per a la discussió de casos mèdics, i de la Societat Humanitària (1776), que tenien com a finalitat la ressuscitació dels morts. Obtingué els càrrecs de cirurgia del St. George's Hospital, cirurgia del rei Jordi III d'Anglaterra, sotsdirector de cirurgia de l'exèrcit i cirurgia general de l'exèrcit.

Els resultats de tota la seva activitat culminaren amb la publicació del seu llibre *The Natural History of the Human*

Teeth: Explaining Their Structures, Use, Formation, Growth and Diseases. Ben aviat aquesta obra tingué una acollida espectacular i en pocs anys es traduí a l'alemany, l'holandès, l'italià i el llatí. El manual de Hunter és important per les seves làmines, d'una precisió excepcional, i perquè les descripcions sobre l'anatomia dental continuen sent vàlides en l'actualitat. La seva comprensió sobre el creixement i el desenvolupament dels maxil·lars i la musculatura que els envolta és perfecta. Algunes de les seves aportacions a la nomenclatura científica van ser termes com *incisius*, *cúspides* i *bicúspides*. També descriví que les dents erupcionen en absència de l'antagonista i desaconsellà l'extracció de dents temporals que permetien l'erupció de les dents definitives, malgrat que erròniament determinà que era el primer molar permanent, el que calia sacrificar si faltava espai a la mandíbula.

El 1778 John Hunter publicà el seu segon llibre, *A Practical Treatise on the Diseases of the Teeth*, de menor rellevàn-

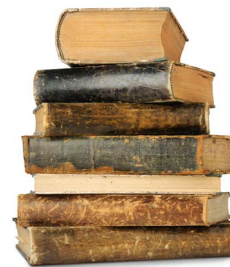
cia i molt menys important, ja que en aquest cas, segons postulen determinats autors, no era fruit de les seves experiències. Tot i descriure amb una elevada precisió els diferents estadis de la inflamació que es pot produir al voltant d'una dent, detallant la malaltia periodontal, hi ha alguns errors, com ara la manera com representa el tractament d'un abscess: extraïent la dent afectada, fent-la bullir per eliminar-ne la malaltia i tornant-la a reposicionar a l'alvèol. Però també el fet de creure que la càries es podia produir de l'interior de la dent cap a l'exterior.

Morí d'un atac de cor després d'una discussió sobre quins alumnes havien d'acceptar al St. George's Hospital. Hunter fou col·leccionista de rareses, preparacions i animals que mostrà al públic en forma de museu. Però si per alguna altra qüestió destacà, va ser per ensenyar a les generacions futures de metges a mirar més enllà dels principis particulars i intentar entendre els principis generals que regeixen tant la salut com la malaltia.

DRA. DOLORS CEPERUELO

Directora de SomCOEC

BIBLIOGRAFIA

Gelfand, T. *The "Paris manner" of dissection: Student anatomical dissection in eighteenth-century Paris.* Bulletin of the History of Medicine, 1972, 46, 99-130.

Peachy, G.C. *A memoir of William and John Hunter,* Brendon, Plymouth, 1924.

Moore, W. *The knife man,* Bantman Press, 2005.

Edwards, G. *John Hunter's last pupil,* Annals of the Royal College of Surgeons of England, 1968, 42, 68-70.

Hunter, J. *On the digestion of the stomach after death,* Philosophical Transactions (1683-1775), 1772.

Hunter, J. *Anatomical observations on the torpedo,* Philosophical Transactions (1683-1775), 1774.

Hunter, J. *Of the heat, &c. of animals and vegetables,* Philosophical Transactions of the Royal Society of London, 1778.

Hunter, J. *Account of the Free Martin,* Philosophical Transactions of the Royal Society of London, 1779.

Power, D'A. *Hunterian Oration, Hunter: A martyr to Science.* Selected Writings 1877-1930. Oxford, 1931.